

Sławomir Oleszek
Gdańsk, 2025

Biały tygrys

w wierzeniach ludów azjatyckich

Źródło: Alana Jordan

Biały tygrys, kantońskie Pak Fu (白虎) występuje w palecie barw białych i białokremowych. Ma różowy nos i niebieskie oczy. Morfologicznie i wizerunkowo jest większy od swojego najbardziej popularnego odpowiednika o ubarwieniu pomiędzy żółtym, a czerwono-pomarańczowym. Jeszcze 100 lat temu tygrysy jako gatunek żyły na obszernych połaciach wzdłuż „Żółtej Rzeki” Huang He, kantońskie Wong Ho (黄河). Na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku widywano je nielicznie w górach Północnych i Wschodnich Chin. Na wolności przetrwały jedynie w subtropikalnych lasach Bengalu w Azji Południowej.

W kulturze ludowej państw kontynentu azjatyckiego „Białe Tygrysy” są jednymi z najsilniejszych symboli, w których pozorny spokój i drzemiąca agresja dodają im majestatu i dostojeństwa. Są niezależne i nieustraszone. W walce, jeżeli do takiej dojdzie będą zacięte i nie oczekujące pomocy znikąd. Same poradzą sobie z proble-

mami świata zewnętrznego i ukrytego, które stanowią przeszkody i wyzwania. Charakterystyczne paski na czole tworzą identyfikacyjny znak króla, Wong (王). Symbol ten spotykamy na muzealnych egzemplarzach tarczy rattanowych używanych w Południowych Chinach przez służby obrony portów, jak również w szkołach kungfu, w parze z jednym egzemplarzem szabli, tasaka lub noża motylkowego Wu Dip Dao (蝴蝶刀).

Według wierzeń chińskich i japońskich „Biały Tygrys” jest jednym z „Czterech Strażników Nieba” obok Smoka, Feniksa i Węża. Kantończycy mówią o nich Tin Tsi Sei Ling (天之四灵). Jako „Strażnik” zasiada po „Zachodniej Stronie Nieba” i sprawuje nad nią pełnię władzy. Równoważy pozycję swojego adwersarza Smoka. Stąd wywodzi się jego nazwa Sai Fong Pak Fu „Biały Tygrys Zachodu” (西方白虎). Według taoistów opiekuje się wojskiem Gaam Bing (监兵) i przynależy mu dziedzina wojskowości. Jest „Boskim Generałem”, kantońskie San Cheung (神将) i posiada status „Generała Łowcy Demonów” Bou Gwai Chien (捕鬼将). Według czterech symboli, które są ważnymi postaciami mitologicznymi w taoizmie, Pak Fu, mandaryńskie Bai Hu, jest związany z żywiołem metalu i porą roku jesieni. Zajmuje trzecie miejsce wśród dwunastu zwierząt zodiaku. Reprezentuje cnotę prawości, kontroluje wiatr i ruch powietrza w przestrzeni. Planetą sprzyjającą jemu jest Wenus. W taoistycznej alchemii i kosmologii Chin oraz Japonii symbolizuje duchową

przemianę powstającą w procesie przekształcania pragnień w metafizyczne doświadczenie i osobiste doznanie oświecenia.

Kult „Białego Tygrysa” pojawił się w wierzeniach ludu Qiang Rong, kantońskie Huyn Joun (犬戎), osiedlonego w zachodniej części Chin za dynastii Zhou (1046-221 p.n.e.), obecnie zamieszkującego rejony Gansu i Ningxia. Mniejszości etniczne Ji Chou (彝族), Pak Chou (白族), Pou Yi Chou (布依族) i Tou Gaa Chou (土家族) określiły go mianem przodka.

Za czasów dynastii Han (206 p.n.e.-220 n.e.) istniały w Chinach oficjalne „Kaplice Białego Tygrysa” Pak Fu Tsi (白虎祠), w których oddawano mu hołdy i odprawiano ceremonialne obrzędy. Upowszechniła się wówczas wiara, że to tygrys, a nie jakby się mogło wydawać lew, jest królem zwierząt. Magiczny „Biały Tygrys” materializował się w przeszłości bardzo rzadko, jednak tylko wtedy, gdy Cesarz Chin wydawał uczciwe prawa i na całym świecie w tym samym momencie panował pokój i nie było wojen. Od epoki Han w niektórych regionach (na przykład Hui Ji (慧濟) w prowincji Zhejiang, w jednej z czterech świątyń Weiyang) przetrwał zwyczaj wznoszenia dorocznych modłów do „Białego Tygrysa”. Każdego czternastego dnia pierwszego miesiąca, czyli na początku Chińskiego Nowego Roku i przed Świętem Lampionów. Z kolei piątego marca kobiety ustawiają jego wizerunki w domach, żeby niczym oddziałujący amulet lub totem strzegł bezpieczeństwa rodziny, domostwa i jego obejścia, zwłaszcza przed szczurami, wieżami i wewnętrznymi sporami.

Poza taoizmem i buddyzmem „Biały Tygrys” związany jest z teoriami Feng Shui (風水) i „Pięciu Elementów” Wu Xing (五行), kantońskie Ng Hang (drzewo, ogień, metal, ziemia, woda). Jego energia pochodzi od drzewa. Uważa się go również za opiekuna dusz zmarłych.

W VII wieku kult „Białego Tygrysa” dotarł do Japonii. Dzięki odkryciu kurhanów w mieście Nara (奈良市) na wyspie Honsiu, na ścianach grobowców ujawniono malowidła „Białego Tygrysa” zwanego tam Byakko (びやっこ) oraz innych Shijin (四神), kantońskie Sei Go San (四個神), czyli Smoka, Feniksa i Węża. Miasto Kioto, położone niedaleko Nara chronione jest właśnie przez Byakko. Natomiast inne legendy, w których „Biały Tygrys” jest ojcem siedmiu synów i siedmiu córek mogą być swoistą interpretacją chińskiej koncepcji mówiącej, że opiekuje się on siedmioma gwiazdami Zachodniego Nieba. Jest przez to pewnym gwiazdozbiorem w chińskiej i japońskiej kartografii, a w przypadku koreańskiej znany jako Baekho (백호). Jego władza rozciąga się na siedem z dwudziestu ośmiu chińskich konstelacji. Przez to zajmuje czwartą część całego nieba. W tym kontekście konstelacje, które tworzą przednie nogi i głowę znajdują się w Orionie, środek w Aresie i Byku, a tył w Andromedzie i Rybach.

Obok „Białego Tygrysa” mamy jeszcze przykłady „Czarnego Tygrysa” Haak Fu (黑虎), który jest strażnikiem zimy związanym z żywiołem wody, „Niebieskiego Tygrysa” Laam Fu (藍虎) będącego strażnikiem wiosny z żywiołem ziemi, „Czerwonego Tygrysa” Hung Fu (紅虎), jako obrońcę lata, odpowiadającego żywiołowi ognia, oraz klasycznego „Żółtego Tygrysa” Wong Fu (黃虎), który jest związany z żywiołem metalu i utożsamiany ze słońcem.

Białe tygrysy jako „zwierzęta wystawowe” utrzymywane są w niektórych ogrodach zoologicznych, gdzie służą za atrakcję turystyczną. Pochodzą one od jednego ojca o imieniu Mohman. Schwymano go na wolności na rozkaz ostatniego maharadży książęcego państwa Rewa, Martanda Singha (1923-1995), gdy miał 9 miesięcy. Został przeznaczony do celów hodowlanych z uwagi na troskę maharadży, który podjął się ochrony tego gatunku przed wymarciem. W Polsce dziesięć białych tygrysów bengalskich żyje w prywatnym Zoo Safari Borysew koło Poddębic pomiędzy Koninem, a Łodzią. Ryk, który wydają można usłyszeć z odległości 3 km.

KUNG-FU Life